

DERS: EĞİTİM YÖNETİMİ

Dersin verildiği Fakülte:	EĞitim Bilimleri Fakültesi
Bölüm:	Rehberlik ve Psikolojik Danışma
ÖĞretim Üyesi:	Doç.Dr. Şakir ÇINKIR
İletişim:	scinkir@gmail.com

9.Hafta: EĞİTİM PROGRAMININ YÖNETİMİ

Sunu Akışı

1. Hazırlık Soruları
2. Eğitim Programının Yönetimi
3. Eğitim Programı
  - 3.1. Öğrenci Odaklı Eğitim Programı
  - 3.2. Edim Odaklı Eğitim Programı
  - 3.3. Konu Odaklı Eğitim Programı
4. Eğitim Programının Kapsamı
5. Eğitim Programının İşleri
6. Özet

HAZIRLIK SORULARI

Eğitim programı nedir?

Devletin yetiştirmek istediği örnek insanın yasal dayanakları nelerdir?

Öğretmenlere göre örnek ğrenci davranışları nelerdir?

Öğrenci odaklı eğitim programı nedir?

Edim odaklı eğitim programı nedir?

Konu odaklı eğitim programı nedir?

Ders kavramı neleri içerir?

EĞİTİM PROGRAMININ YÖNETİMİ

Devlet, kurduğu eğitim sisteminde yetiştireceği insanlarda görmek istediği davranışları eğitim programına dönüştürerek okullara gönderir.

Eğitim programında yer alan eğitsel amaçların dayanağı başta Anayasa olmak üzere eğitim sistemine ilişkin yasalardır. Bu arada yürütme erkini elde eden siyasal parti ya da partiler, hükümet olarak kendi görüşlerini de eğitim programına yansıtmaya çalışırlar.

Eğitim programı ya okula alınan öğrenciyi, ya ulaşılabilecek edimi ya da öğrenilecek konuyu merkeze alır; kimi kez de bunların bir karması olarak düzenlenir.

Eğitim programı öğrencilerin gelişim özelliklerine uygun olarak öğrenim yaşantılarını, öğrenme ortamını, öğrenmenin ölçülmesini kapsar. Eğitim programında öğrenilecek konularla birlikte, ders dışı etkinlikler de bulunur.

Öğretimde, okul yılı, öğretim yılı, öğretim yarıyılı, öğretim haftası, ders saati gibi kullanılan zaman dilimleri vardır. Okulun yönetmeni öğretim yılı başında eğitim işgörenleri arasında işbölümü yapar. Öğretmenler öğretimlerini önceden yaptıkları eğitim planlarına göre yürütürler.

EĞİTİM PROGRAMI

Belli bir öğrenim çağında ya da belli bir alanda yetiştirilecek öğrencilerin, önceden belirlenmiş eğitim amaçlarına erişebilmeleri için gerçekleştirilen planlı eğitsel etkinliklerin tümüne eğitim programı denir.

Eğitim yönetmeninin asıl işlevi, eğitim programını yönetmektir.

Yönetimin öteki işlevleri, eğitim programının uygulanmasına destek olmak için vardır.

Okulun eğitim programı, bir işletmenin üretim planı gibidir.

Öğrencilerin, eğitimin amaçlarına ulaşmak için okulda yapacakları her etkinlik, eğitim programının bir parçasıdır.

Eğitim programı, *eğitsel amaçları* gerçekleştirmek için eğitim işgörenlerince planlanan tüm eğitsel etkinliklerin yalnızca gerçekleştirilebilen kesimidir.

- Başka bir deyişle asıl eğitim programı, tasarlanan değil, öğrencilerin eğitim amaçlarına ulaşmak için gerçekleştirdikleri *öğrenim yaşantılarının* tümünden oluşur.

Eğitim programında gösterilen derslerin yanı sıra okul, eğitsel kol çalışmaları yapar; anma, kutlama ve kültürel etkinlikleri düzenler; yetiştirici tamamlayıcı kurslar açar.

- Bunların dışında, okul yönetiminin ve öğretmenlerin düzenledikleri planlı eğitim etkinlikleri de eğitim programının önemli eğitsel olanaklarıdır.

EĞİTİM PROGRAMI

Eğitim İşgörenlerinin İstedığı Öğrenci

Bakanlığın düzenlediği eğitim programının ardında öğretmenin kendine özgü bir örtük eğitim programı yok mudur?

Bir öğretmen acaba kendi eğitim görüşüne göre mi yoksa eğitim programının istediği görüşe göre mi öğrencilerini yetiştirir?

Ama gerçek olan şudur ki, okulun eğitim programının yanı başında, öğretmenin de etkisinden kolay kolay kurtulamayacağı bir eğitim görüşü vardır.

Eğitim programı ne derse desin, dersliğin kapısını kapatıp, öğrencileriyle başbaşa kalan öğretmen, kendi eğitim felsefesine uygun olarak öğretim yapar. Her öğretmen kendine özgü geliştirdiği örnek öğrenci davranışlarını öğrencilerinde görmek ister ve bu isteğini her davranışında öğrencilerine yansıtır.

Öğretmenler çoğunlukla, nazik, itaatli, uslu, okula ve öğrenmeye karşı ilgili, utangaç, cömert, uysal, dikkatli, sadık, sorumluluk alabilen, okula aksatmadan gelebilen öğrenciler istemektedirler.

Öğretmenlerin basma pek dert açmayacak öğrenciler, daha çok yetkeci ailelerden gelmektedir. Böyle öğrenciler, koşulsuz olarak, öğretmenin yetkesine boyun eğmekte, öğretmene karşı koymamakta ve düzenli olmaktadır.

Buna karşın, demokratik tutumda olan ailelerden gelen öğrenciler, haksızlıklara karşı isyancı; ayrıcalıklı işlemlere karşı itaatsiz; kendi işlerinde bağımsız; öğretmeni eleştirmede açık sözlü; ödevlerini yapmada kararlı olmaktadır. Önder öğretmenler ise, bu öğrencilere öğretmenlik yapmayı daha çok istemektedirler.

EĞİTİM PROGRAMI

Öğrenci Odaklı Eğitim Programı

Okulların eğitim programları değişik eğitsel amaçları gerçekleştirecek nitelikte düzenlenebilir.

Bazı eğitim programları öğrencilerin bireysel olarak gerçekleştirecekleri eğitim gereksinmelerine odaklanır.

Bazı eğitim programları bir işin, bir mesleğin bilgi ve becerilerini gerçekleştirecek edimlere odaklanır.

Bazı eğitim programları ise bilimlerin konularına odaklanır.

Bu üç niteliği birleştiren eğitim programları da vardır.

Öğrenci odaklı eğitim programında, öğrencilerin yaşama gereksinmelerini karşılayacak öğrenim yaşantıları yer alır.

- Eğitim programında yer alan *hedef davranışlar*, öğretmenlerin ya da yönetenlerin isteklerine göre değil, öğrenenlerin eğitim *gereksinmelerini* doyumaya yöneliktir.

Bazı kaynaklarda, sınıfta her öğrenci ile yüz yüze ya da daha yakından ilgilenilerek yapılan öğretime öğrenci merkezli ya da öğrenci odaklı öğretim denilmektedir.

- Bu tür öğretim, her öğrenci ile bireysel olarak ilgilenildiği için değerlidir; ama öğrenci odaklı öğretim değil, bireyselleştirilmiş öğretimdir.

Öğrenci odaklı öğretim "... Bireyselleştirilmiş bir grup veya bir sınıf çocuktan çok, her çocuğun eğitim ihtiyaçlarına odaklanır" (Fiscus ve Mondel, 2002, 24).

Öğrenci odaklı öğretim görüşüne göre, öğrencinin özgürce seçtiği ve özgerçekleştirmesini sağlayan her türlü eğitim etkinliği, onun *eğitim programında* yer almalıdır.

- Eğitim programında zorunlu dersler yerine, değişik eğitim etkinliklerinden oluşan ve öğrencinin özgürce seçebileceği zenginleştirilmiş eğitsel etkinlikler bulunmalıdır.

EĞİTİM PROGRAMI

Edim Odaklı Eğitim Programı

İlköğretim basamağında öğrencilere bir meslek kazandırılmaz.

Ama öğrencilerin gelişim düzeylerine uygun olarak, meslekler için gereken bilgiler ve bazı temel beceriler, özellikle iş ve teknik eğitim derslerinde onlara kazandırılabilir; öğrenciler bir mesleğe yönlendirebilir.

Ortaöğretim, bazı meslekleri kazandırırken bazı mesleklere de hazırlayabilir.

Genel bilgi ve kültür dersleri öğrencilerin seçecekleri mesleğe destek olacak bilgileri içerebilir.

Yükseköğretim ise bir meslekte yüksek düzeyde yeterlik kazandırmayı amaçlar.

EĞİTİM PROGRAMININ TÜRLERİ			
Kapsam	Öğrenci Odaklı Eğitim Programı	Edim Odaklı Eğitim Programı	Konu Odaklı Eğitim Programı
Eğitimin Amacı	Öğrencinin Gereksinimleri	Nitelikli ve Nicelikli Ürün	Belli Sınırlar İçinde Öğrenilmiş Ders
Öğrencinin Gelişim Özelliği	Çok Önemli	Önemli Değil	Önemli Değil
Öğrenim Yaşantıları	Gereksinmeyi Doyurucu Öğrenim Görevleri	Yeterlik Geliştirici Öğrenim Görevleri	Dersin Konuları
Öğrenme Ortamı	Öğrenim Görevlerine Uygun Eğitim Teknolojisi	İşe uygun Eğitim Teknolojisi	Derse Uygun Eğitim Teknolojisi
Öğrenme	Yaşayarak	Yaparak	Belleyerek
Ölçme ve Değerlendirme	Doyurulan Gereksinimin Niteliği	Edimin Niteliği, Niceliği	Öğrenilen Konunun Düzeyi
Öğrenmenin Dönütü	Gereksinme Doyurmada Başarı ve Kusur	Edimde Başarı ve Kusur	Derste Başarı ve Kusur

EĞİTİM PROGRAMI

Konu Odaklı Eğitim Programı

Konu odaklı (ders amaçlı) eğitim programında, öğrencilerin gereksinimlerinden ya da ediminden çok, öğrenilmesi gereken içerik (ders, konu) önemlidir.

Öğrenme süreciyle erişilmesi beklenen hedef davranışlar, bir bilimin ya da bilimlerin öğrenilmesine yöneliktir. Öğretime konu olan bilgiler öğrencileri bir mesleğe yönlendirmeyebilir.

Konu odaklı eğitim programında, öğrencileri eğitsel amaçlara ulaştıracağı varsayılan *bilimler*, öğrencilerin düzeyine uygun derslere dönüştürülür ve eğitim programı bu derslerle oluşturulur.

Asıl olan öğrencilerin derslerdeki başarısı olduğundan, her ders, kendi bütünlüğü içinde, birbirinden ayrı olarak öğretilir.

Öğrencilerin ulaşacakları edimden ya da doyuracakları gereksinimlerden daha çok, tek tek her dersten öğrenecekleri bilgiler daha önemlidir.

EĞİTİM PROGRAMININ KAPSAMI

Öğretmenlere kılavuzluk edecek iyi hazırlanmış bir eğitim programında şu bilgiler bulunur:

Öğrencilerin gelişim özellikleri.

- İyi hazırlanmış bir eğitim programı, öğretime alınacak çocuk, erin, ergen ya da yetişkinin, bedensel, bilişsel, devimsel, duygusal, cinsel, toplumsal ve törel gelişim özelliklerini gösterir. Öğretim, gelişim özelliklerini; gelişim özellikleri de öğretimi etkiler.

Öğrencilerin ulaşacağı eğitsel amaçlar.

- Eğitim programının uygulanmasıyla öğrencilerin kazanacağı davranışlar tek tek açıklanır. Türk Milli Eğitiminin amaçlarının içeriğinde bulunan eğitsel amaçlar, uygulanacağı okula göre somutlaştırılarak eğitim programına konur.

Öğrenim yaşantıları.

- Eğitsel amaçları gerçekleştirmeye araç olan yaşantıları kazandıracak öğrenim görevleri gösterilir.

Öğrenme ortamı.

- Öğrenmenin sağlanması için gereken ortam ayrıntılarıyla belirlenir. Kullanılacak eğitim teknolojisi, araçlar, gereçler ve öğretim yöntemleri, gerekirse öğrencileri öğrenmeye güdüleyecek yöntemler ve ruhsal hazırlık yolları gösterilir.

Öğrenmenin gerçekleştirilmesi.

- Eğitim programı öğrenmenin gerçekleştirilmesine ilişkin, ilke ve yöntemleri göstermekle birlikte, uygulamaya kılavuzluk edecek örnekleri de verir.

Öğrenmenin ölçülmesi ve değerlendirilmesi.

- Eğitim programına eşlik edecek ve koşul olacak etkili çalışan bir ölçme ve değerlendirme (ya da sınav) yönergesi hazırlanır. Bu yönergeye ölçülüp değerlendirilecek programın içeriğine ilişkin sınav soruları da eklenebilir; sorular, eğitim sisteminin ya da okulun bilişim sisteminin soru bankası programına konulabilir.

Öğrenme dönütünün sağlanması.

- Eğitim programında ya da ölçme ve değerlendirme yönergesinde, öğrenmenin sürecinden ve sonucundan sağlanacak, öğrencilerin öğrenmelerine, öğretmenlerin öğretimini geliştirmelerine ve eğitim programının değerlendirilmesine ilişkin *dönül bilgilerden* nasıl yararlanılacağı açık olarak örnekleriyle gösterilir.

EĞİTİM PROGRAMININ KAPSAMI

Ders Dışı Eğitsel Etkinlikler

Eğitsel etkinlikler, ilköğretim, lise ve dengi okullar eğitici çalışmalar yönetmeliği'ne göre düzenlenir. Bu yönetmeliğin içeriğinde şunlar vardır:

Eğitici çalışmaların amacı, sosyal kulüpler, eğitici çalışmalarla ilgili görevler.

Törenler, ulusal bayramlar, belirli gün ve haftalar, genel ulusal kültürü artırıcı çalışmalar, özel ilgi ve merak yönünden çalışmalar.

Okullar ve diğer kuruluşlar arasında ilişkileri geliştirici çalışmalar, beden eğitimi çalışmaları.

Okullarda çıkarılacak dergi, gazete ve yıllıklar, okullarda gösterilecek filmler, yapılacak gösteriler.

Kültürel etkinlikler, folklor, müsamere, konser, konferans, müzik, grup tartışması, gezi, yarışma, beden eğitimi.

Dergi, gazete okul yıllığı gibi yayınlarla öğrencilerin özel ilgisine, merakına dayanan etkinlikler.

Yükseköğretimde eğitsel ve kültürel etkinlikler, her üniversitenin ve fakültenin dekanlığınca düzenlenir.

Kültürel etkinlikler, öğrencilerin ilgisini ve merakını doyurabilir; etkin katılmalarını sağlayabilir; görüşlerini genişletebilir; onları geleneksel kalıplardan kurtarabilir.

Öğrenciler, eğitsel etkinlikler yoluyla kendilerini yönetme alışkanlıkları kazanarak demokratik yaşama hazırlanabilirler; *kültürel değerleri* benimsemenin yanında, *yeni değerler* geliştirebilirler.

Eğitsel etkinlikler, eğitim programının önemli parçasıdır; öğrencilerin eğitime büyük katkıda bulunabilir; birçok ruhsal gereksinmelerini karşılayabilir.

EĞİTİM PROGRAMININ KAPSAMI

Tören, Kutlama ve Anma Etkinlikleri

Tören, bir konunun anlamının ya da kişinin önemini güçlendirilmesi için yapılır.

Okullarda *törenler*, Ulusal ve Resmi Bayramlarda Yapılacak Törenler Yönetmeliği'ne ve Okulların Merasim Geçişi Yönetmeliği'ne göre yapılır. Yönetmelikte, öğretim yılının açılış, kapanış ve bayrak töreninin nasıl yapılacağı açıklanmaktadır.

Yönetmeliklere göre, bir öğretim yılı içinde kutlanacak ve anılacak pek çok gün ve hafta vardır. Bu günlere okulca kahramanlık ve Türk büyüklerini anma günleri de eklenebilecektir.

Kutlama, önemli bir olayın gerçekleşmesinin yıl dönümü ya da mutlu, sevinçli bir olay için yapılır. Yönetmeliğe göre, kutlanacak günler ulusal bayramlarla yatılı okullarda dinsel bayramlardır.

Anma ise saygın bir kişinin ya da duyguların tazelenmesini gerektiren önemli bir olay için yapılır.

Kutlama ve anma etkinlikleri, öğrencilere değerli öğrenme yaşantıları kazandırabilir.

EĞİTİM PROGRAMININ KAPSAMI

Yetiştirici Tamamlayıcı Kurslar

İlköğretim Okulu Yönetmeliği'nde olduğu gibi, bazı okul yönetmeliklerinde ve okul koruma derneklerinin tüzüklerinde, ayrıca Öğrencileri Yetiştirme ve Sınavlara Hazırlama Kursları Yönergesinde okulda öğrencilerin başarılarını artırıcı, öğrenciyi üst okullara yetiştirici, öğrencinin derslerden eksikliklerini tamamlayıcı ya da yabancı dil öğretici türden, kurs ve eğitim etkinliklerinin açılması istenmektedir.

Bu tür etkinlikler, öğretimin olağan akışı içinde geride kalan öğrencilerin yetişmesini sağlayabilir.

Yetiştirici ve tamamlayıcı kursların açılması, öğrencileri çok pahalı özel dersliklere devam etmekten kurtarabilir. Yetiştirici ve tamamlayıcı etkinliklerin nasıl düzenleneceği okuldan okula değişir. Bu tür etkinliklerin bazıları için, yerel yönetimden izin ve onay almak da gerekir.

Her okulda *özel eğitimi* gerekseyen öğrencilerin olması doğaldır. Özel eğitimi gerekseyen öğrencilerin özelliklerine göre düzenlenen eğitim programları da okul programının kapsamındadır.

EĞİTİM PROGRAMININ İŞLERİ

Yönetimin *amacı*, öğrencinin var olan ve ileride doğacak gereksinmesini karşılayacak nitelikte eğitim üretmek için, okulu bütünüyle nitelikli bir düzeye çıkartmaktır.

Okulu nitelikli kılmanın aracı eğitim programıdır.

Eğitim programının etkili uygulanmasında sonul *sorumluluk* eğitim yönetmeninindir.

Eğitim yönetmeni, eğitsel amaçları eğitim işgörenlerine ve anababalara açıklamakla; eğitim programının uygulanmasını engelleyen sorunları çözmekle; öğrenmeye elverişli bir ortam hazırlamakla; eğitim sürecini denetlemekle ve değerlendirmekle görevlidir.

Eğitim yönetmeni, öğretim yılının başında yönetim planını yaparken öğretim yılını da planlar. . Öğretim yılı planı, yönetim planının en önemli kesimidir.

EĞİTİM PROGRAMININ İŞLERİ

Eğitim Sisteminde Zaman Dilimleri

Okul yılı, öğretim yılı, öğretim yarıyılı, öğretim çeyrek yılı ve öğretim haftası okulun öğretim süresini anlamlı parçalara ayıran zaman dilimleridir:

Okul yılı, Okulun eğitim programının kaç öğretim yılında bitirileceğini gösterir.

Öğretim yılı, bir takvim yılı içinde öğretime ayrılan çalışma günleridir.

Öğretim yarıyılı, ilk ve ortaöğretimde 19 haftalık ve yükseköğretimde 1416 haftalık bir öğretimi kapsar.

Öğretim çeyrek yılı, genel olarak on dört haftalık bir öğretimdir.

Öğretim haftası, yarıyılın, çeyrek yılın ve öğretim yılının süresini belirlemede kullanılan *zaman birimidir*.

Ders saati ve değeri, eğitim programı yapılırken her derse ve eğitsel etkinliğe kaç ders saati ayrılacağı da gösterilir.

ÖZET

Eğitim programı, bir işletmenin üreteceği ürünün niteliğini gösteren üretim planı gibi, okulun öğrencilerine kazandıracakđı nitelikleri gösteren eğitsel amaçlar planıdır.

Eğitim programı yasalara dayalı olarak devletin yurttaşlarda görmek istediği davranışları düzenler. Bu arada öğretmenler de kendi görüşlerine göre bir öğrencide görmek istedikleri davranışları onlara yansıtırlar.

Eğitim programları öğrencilerin eğitim gereksinmelerine önem veren, bir işi yapmak için yeterlik kazandıran ve belli bazı dersleri öğreten programlar olarak türlendirilebilir. Bazı eğitim programları da bunların karması olabilir.